Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

C. Lüsken:

Under Britisk Røde Kors.

1923.

VERDENSKRIGEN 1914-18

8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130019373844

0607

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Under Britisk Røde Kors.

Med Krigsfanger over Nordsøen.

Cecilie Lütken.

Vinteren 1918—19 fulgte store Begivenheder Slag i Slag. I November sluttedes Vaabenstilstanden mellem de krigsførende Magter.

Kejser Vilhelm og alle tyske Fyrster afsattes efter Kejserens Flugt til Holland.

Begivenhedernes Dønninger naaede ogsaa Danmark, og de store Mængder af hjemvendende Soldater oversvømmede særlig København og satte næsten Byen paa den anden Ende.

Ikke saa snart var Vaabenstilstanden erklæret, før Ententen ilede med at faa sine Krigsfanger ud af Tyskland og hjem til de respektive Lande.

Danmark skulde besørge Transporten, særlig af engelske og franske Soldater, der ikke ad nærmere Vej kunde komme hjem.

Britisk Røde Kors i København traf Aftaler om Skibe, Læger, Sygeplejersker m. m., og allerede den 21. November afgik de første Skibe til Sassnitz for at hente Krigsfanger.

Fra denne Dag gik en Strøm af fremmede Soldater gennem København. De ankom ofte hurtigere, end de kunde komme videre, og Gaderne myldrede med Englændere, Franskmænd, Italienere, Serbere o. s. v.

Komitéer oprettedes til at tage sig af dem. De anbragtes i Kaserner, Lejre og Barakker. Mange syge kom paa Garnisonssygehusene og i Hospitalsskibe.

Det var en vældig Virksomhed der kom igang.

Da jeg fik at vide om Transporten til England, og at der var Brug for Sygeplejersker, meldte jeg mig, efter indhentet Tilladelse fra mine foresatte, til Britisk Røde Kors, og blev straks antaget til Tjeneste som Matron, d. v. s. Plejemoder, paa Amerikabaaden Frederik VIII.

Det er enkelte Dagbogsoptegnelser fra Turene over Nordsøen fra 22. November 1918 til Januar 1919, som her gengives i det Haab, at det maa kunne være af en vis Interesse at mindes den Tid og Danmarks Indsats i Arbejdet paa at hjælpe Fangerne hjem.

Den 17. November. Professor Mygind har paataget sig at skaffe Læger og Sygeplejersker samt at lede Sanitetstjenesten paa Skibene, der skal transportere de engelske Krigsfanger hjem fra Tyskland.

Nogle af Baadene skal gaa fra Danzig og Stralsund til England direkte, andre fra Sassnitz til København og derfra videre. Tvillingebaadene »Kong Haakon« og »Dronning Maud« skal saaledes hente Soldaterne i Sassnitz. I København skal de omlades i Fr. VIII, der kan tage det hele Antal fra begge disse Baade, nemlig 1,500 paa en Gang og bringe dem videre.

Paa Søndag gaar jeg ombord med fire Sy eplejersker for at ledsage den første Transport.

Den 19. November. Alle de Sygeplejersker, der skal med Skibene, — 35 — var samlede hos Prof. Mygind, hvor vi fik udleveret Legitima-

Gym 865

tionsbeviser, en Syæske samt en Flaske Whisky. Den sidste dog ikke til eget Brug, men til at delikatere Fanger med.

Den koster 16 Kr. Flasken, og Professoren raadede til at tage Etiketten af og sætte »Poison« i Stedet.

Den 21. November. Blev anmodet om at tage med til Sassnitz sammen med Professoren og hans Frue for at hente det første Hold Fanger.

Gik derfor ombord om Aftenen i »Dr. Maud«, der skulde lette næste Morgen Kl. 6. Sejlede afsted i dejligt Vejr. Alle Skibets Lastrum er omdannede til Spise- og Opholdsrum. Vi benyttede Tiden, medens vi sejlede, til at pynte Bordene i alle Spisesalene med Flag og Blomster samt til at indrette en Forbindstue for det Tilfælde, at nogen skulde trænge til at faa skiftet Forbinding. Der kunde jo være saarede iblandt.

Den 26. ved Solnedgang nærmede vi os Tyskland og passerede de høje skovbevoksede Skrænter ved Sassnitz. Det var med ganske ejendommelige Følelser, vi spejdede mod Land.

Siden Krigens Udbrud over 4 Aar forinden havde jeg ikke betraadt Tysklands Jord. Krig og Hungersaar og nu i de sidste Dage Revolution var gaaet hen derover. Det tidligere saa mægtige Kejserdømme var brudt sammen og forvandlet til en Republik.

»Kong Haakon« var kommet og laa allerede i Havnen, da vi stod ind i den. Der viste sig hverken Havnesjovere, Toldmænd eller nogle af alle de Embedsmænd, der tidligere altid modtog et fremmed Skib. Alt var mærkværdig stille, og ved egen Hjælp maatte vi fortøje og sætte Landgangen fast.

En Mængde Børn, blege og usselt klædte, stod tavse og stirrede paa os. Først da vi hentede alle Skibets Sukkerskaale og delte Indholdet blandt dem, kom der Liv i dem. Det rørte mig at se den Andagt, hvormed de modtog Sukkeret, og deres Omsorg for, at alle skulde faa noget. De puffede selv de bageste Børn frem, for at de kunde faa deres Part.

Der var ingen som helst Formaliteter med at gaa iland. Vi kunde gøre ganske som vi vilde, og vi benyttede os deraf til at gaa en Tur og gøre nogle Indkøb.

En Dame tiltalte mig paa Vejen og bad mig ganske sagte og forlegen om jeg ikke kunde skaffe hende et Stykke Sæbe!

Tidlig gik vi til Ro, da Togene med Fangerne skulde komme næste Morgen Kl. 6.

Den 23. November. Vi purredes ud Kl. 4½ for at være rede til at tage imod Fangerne, men det blev en lang Ventetid.

Først Kl. 12 rullede et Tog langsomt op for Skibene. Aldrig skal jeg glemme det Syn!

I min Barndom saa jeg paa et Provinsteater »Jorden rundt i 80 Dage«, og deri forekom et Tog, der rullede ind paa Scenen, men ved et Uheld gik Toget fra hinanden og Vognene splittedes i flere Dele.

Saadan omtrent saa dette Tog ud. Ikke en hel Rude var der i det. Dørene og Siderne var slaaet sammen med Blik, og Maling fandtes ikke mere derpaa.

Men ud af hver eneste knust Rude stak Hoveder, saa tæt, at man ikke begriber, de kunde komme ind igen. Og viftende Smaaflag. Alle disse Hoveder raabte og sang, og Flagene viftede til os.

Kupedørene var laasede, for at ikke alle skulde styrte ud paa een Gang og Forvirring opstaa.

Men nu blev Vogn efter Vogn lukket op og ud af hver væltede Mænd og Bagage uden Ende. Man forstod ikke, at alle disse Mennesker havde kunnet finde Plads.

Nu strømmede de mod de to Skibes Landgange. Professorinden bød med Taarer i Øjnene sine Landsmænd velkommen ombord fra Landgangen, hvor vi alle modtog dem, og vi førte dem derefter ned og bænkede dem ved de lange Borde.

Det var en mærkværdig Samling Mænd, vi havde for os. I alle Aldre, fra 16—65 Aar. Og tilhørende alle Klasser og Livsstillinger. Ca. 200 sorte var der iblandt. Men alle i de brune Fangedragter med det mørke, fastsyede Armbind.

Denne Transport bestod nemlig af Civilfanger fra Ruheleben.

Stille, rolige, ligesom ikke helt vaagne efter en ond Drøm, sad de. De kunde ikke forstaa, at de nu efter fire Aars Fangenskab var frie Mænd.

Kl. 3 sejlede vi mod Nord igen med alle ombord. De tyske Børn, der havde faaet store

Pakker med Madvarer af Englænderne, viftede til os, saalænge de kunde se os.

En Torpedobaad ledede os gennem Minefelterne i Sundet, og Kl. 10½ lagde vi til i Frihavnen bag Fr. VIII for straks at gaa ombord der.

Det prægtige Skib var festlig oplyst fra Ende til anden, og Trapper, Saloner, Kamre og Lastrum var varme, lyse og indbydende efter den kolde Tur over Østersøen.

Der var en Del syge og svage, vi skulde have anbragt i Hospitalsafdelingerne, hvoraf der var to i Forenden og to i Agterenden. Ved Hjælp af de fire Sygeplejersker, der nu traadte til, samt andre velvillige Sjæle, lykkedes det at faa alle installerede, saa at vi selv kunde gaa til Ro Kl. 1. Det havde ogsaa været en lang Dag fra Kl. 4½ om Morgenen.

Kl. 5 den følgende Morgen lagde vi fra og stod ud i Sundet.

Der var 4 danske Læger ombord, og Dr. Guildal var Overlæge paa denne første Tur.

Den 24. November. Tidligt om Morgenen gik Lægerne og jeg rundt i hele Skibet for at se, hvorledes alle Englænderne var inst llerede. Det var en lang og vildsom Tur, vi maatte have en kyndig Fører til at vise os alle de mange Nedgange til de forskellige Lastrum, hvor Senge var anbragt lagvis helt ned til det dybeste Dyb af Skibet.

For at der ikke skulde komme Fortrydelse med Hensyn til, hvem der skulde ligge i de fine Kahytter paa 1ste Klasse og hvem, der skulde være paa 2den, 3die eller i Lastrummene, havde Professoren, meget snedig, Dagen forud udtaget en Komité af Krigsfanger, der selv skulde fordele alle Køjer ombord i Fr. VIII og Numrene dertil.

Dette viste sig at være meget forudseende; for da vi kom ned i et af de dybeste Rum, der forøvrigt var meget luftigt og vel oplyst, og hvor hovedsagelig Negrene havde faaet Plads, kom der en meget ophidset sort Fyr og beklagede sig over, at han var lagt mellem Negre. »I am a white man Sir«. Det var umuligt for os at se, at han var hvid, men han følte sig altsaa hvid indvendig.

Vi kunde kun henvise ham til hans egen Kvartermester, hvem han jo kunde forsøge at overbevise om, at han virkelig var hvid. De andre sorte hørte med rullende Øjne paa denne Diskussion.

Vi talte med mange af vore Passagerer baade paa denne Runde og da de kom op. De var stille, høflige og velopdragne, og det var en Glæde at færdes iblandt dem.

Alle disse Mennesker havde tilfældig været i Tyskland, da Krigen brød ud. Der var hele Skibsbesætninger fra Kaptajn til Skibsdreng, tilfældige Rejsende, Artister, Badegæster o. s. v., o. s. v., og alle havde maattet tilbringe fire lange lange Aar i Ruheleben. De viste mig trykte Papirer, Tyskerne havde givet dem med hjem, hvori der stod, at de beklagede, at de havde været strenge mod dem, og de bad dem glemme dette og være Venner med dem.

Den 25. November. Der var stor Konsultation hos Lægen i Dag. Mange havde daarlig Mave, fordi de havde spist for meget af den dejlige danske Mad.

I Nat laa vi stille paa Grund af Minefaren. Man kan ikke passere Minefelterne om Natten. Et Skib sprang i Luften her i Nordsøen for 2 Dage siden. Men saa snart det blev lyst, sejlede vi fra Skagen. Vejret er stille og Søen rolig. Det er dejligt at sejle en Gang igen!

I de store Saloner sidder Englænderne og halvsover i Lænestolene. De er som halvdøde Fluer at se til i Varmen. De har ikke været i opvarmede Rum i over 4 Aar. Om Aftenen talte jeg med to unge Mænd, der havde været ombord paa et japansk Skib, da »Möwe« sænkede det, og i 5 Maaneder havde de maattet sejle rundt med dette Fartøj og sænke Skibe, før de blev sat i Land og sendt til Fangelejren.

Jeg talte ogsaa med en Sir John et eller andet, som var fanget for to Aar siden paa Vejen til Holland. Han var en ældre Mand at se til. Jeg spurgte ham, om han havde været i *Relief*-Komitéen. Han satte et højst mærkværdigt Ansigt op og svarede: Nej, i *Blokade*væsenet!

Se, det var jo to temmelig forskellige Formaal!

Den 26. November kom vi til Skotland og tog Lods til Spurnhead, hvor vi fik en ny Lods, der skulde føre os op ad Humberen til Hull.

Vi mødte nu mange, ganske mærkværdig

camouflerede Skibe, overmalede paa den vildeste kubistiske Maade med brogede Farver. Det var paa Afstand umuligt at se, hvad der var for eller bag paa saadant et Skib, eller om det var et eller flere Vrag, der laa i Bunke.

Disse Skibe samt et Par Snese Trawlere sejlede, da de fik Øje paa Fr. VIII, hen paa begge Sider og fulgte os hele Vejen op forbi Grimsby og videre, idet de opførte den mest infernalske Tudekoncert fra alle Dampfløjterne til Ære for de hjemvendende Fanger. Samtidig vinkede og viftede alle Folkene paa det kraftigste.

Det saa festligt ud, men man maatte holde sig for Ørerne, for at Trommehinderne ikke skulde sprænges ved denne gyselige Kattemusik.

Vore Fanger begyndte nu at blive levende igen og glæde sig til Hjemkomsten.

Den 27. November. Det var en festlig Opsejling, men dermed holdt ogsaa Festligheden op. Hele Dagen gik, efter at vi var kommet til Hull, med at landsætte vore Mænd, og først om Aftenen Kl. 8 blev de syge hentede.

Man mærkede imidlertid, at havde de ikke lært andet i Fangelejren, saa havde de lært at vente.

Med uendelig Taalmodighed fandt de sig deri og i at blive sendt til en Lejr et Par Dage i Stedet for at ile hjem til deres Familie, havde de jo brændte efter.

Om Aftenen befandt vi Læger og Sygeplejersker os endelig alene tilbage paa det kolossale Skib, og der herskede en mærkværdig Stilhed efter Dagens Larm.

Vi maatte ikke gaa i Land for de engelske Myndigheder, men haabede paa at faa Lov næste Dag. Saa vilde vi tage til York at se den berømte Katedral. — — —

Det blev dog ikke til noget med at komme i Land denne Gang. Der kom en engelsk Officer med 6 Mand ombord. De skulde for Fremtiden sejle med og tage sig af Fangernes Forplejning og Forsyning med nye Klæder.

Det blev imidlertid en lang Historie, før vi naaede hjem til Danmark igen, for først skulde vi til Middlesborough for at gaa i Tørdok og derpaa til Newcastle efter Kul.

Og intet gik hurtigt i de Dage.

Først maatte vi vente paa, at Dokken skulde blive ledig, og saa, da vi endelig kom ind, var det smaat med Arbejdskraft til at bundskrabe det enorme Skib. Arbejdsfolkene viste sig at være smaa Kvinder med nogle diminutive Skrabere.

Vi fik god Tid til at nyde Udsigten fra Dækket til de lige overfor liggende Højovne, hvor smeltet, glødende Jern løb sydende og gnistrende ud, medens himmelhøje Flammer og rødt lysende Damp slog op mod den mørke, røgsvangre Himmel.

Vi kunde stadig ikke faa Tilladelse til at gaa i Land, men maatte blive ombord paa det tørtstaaende Skib. Men snart viste det sig, at vi trods alt *maatte* i Land. Englænderne *maatte* tillade det. For naar et Skib ligger i Tørdok, maa dets W. C.'er ikke benyttes.

Vi oplevede derfor, at blive ført i Land et Par Gange daglig af bevæbnede Soldater, der satte os af paa et Kontor i Havnen og bragte os tilbage.

Paa en af disse »Kontor«-Vandringer listede jeg mig ned i Dokken til de smaa Damer og saa dem skrabe Algerne af Bunden paa det mægtige Skrog. De fortalte, at de tjente 7 Shilling 2 Pence om Dagen for 12 Timers Arbejde.

Der var mange søde, unge Piger blandt disse Dokarbejdere.

Ejendommeligt var det at gaa under Kølen paa Frederik VIII.

Den 3. December fik vi endelig Vand under Skroget igen og sejlede til Newcastle, hvor vi tilbragte 5 Dage, før vi havde faaet vore Kul. Vi laa langt ude paa Tynen i Kulstøv og Røg.

Nu fik vi dog udvirket Tilladelse til at gaa i Land. Vi maatte roes over til et Værft og derfra gaa hen for at melde os paa en Politistation, hvis Vogter brugte over en Time til at føre vore Navne ind i en Bog. Det var imidlertid blevet bælgmørkt, og da ingen Gadelygter i de Dage var tændt i Newcastle eller Omegn paa Grund af Kulmangel, foretrak vi at gaa tilbage til Skibet og vente med at se os om til næste Dag.

Men det var lettere sagt end gjort at finde tilbage gennem det mægtige Skibsværft med alle de Faldgruber og de Genstande, det var opfyldt af, i det sorteste Mørke.

Pludselig fik vi dog Illumination. En af

Sygeplejerskerne faldt med det ene Ben ned i en elektrisk Ledning, og hun begyndte at spytte og lyse og gnistre. Rædselslagen styrtede vi til og troede hun var dræbt. Vi fik hende revet op, og heldigvis var hun sluppet med et Hul i Benet.

Til alt Held fandt vi et Skur med en Matros med en Lygte, og han fulgte os nu og skaffede os Forbindelse med vort Skib ved at svinge med Lygten.

Vi oplevede adskilligt mere de Dage i Newcastle, som det vilde føre for vidt at nævne her.

Endelig *den 8. December* lettede vi Anker og stod ud i Nordsøen. Vi havde nu faaet en engelsk Officer til ombord. 50 Mil fra Skagen ankrede vi udenfor Minefelterne, som vi først kunde passere næste Morgen, naar det blev lyst.

Den 10. December passerede vi 6 Miner, ganske tæt ved Skibet.

Den 11. December kom vi til København og fik samme Dag 1,500 Soldater ombord.

De havde længe ventet paa os og været indkvarterede i København og Omegn.

Allerede samme Aften sejlede vi igen med denne Last, der var meget forskellig fra den forrige.

Denne Gang var det rigtige Soldater. Lutter Menige og unge Mennesker.

Hvor de gassede sig i de fine, hvide Lagner i 1ste Klasses Kahytterne og forøvrigt ogsaa de mindre fine Steder. Der var mange »Dobbeltmennesker«, d. v. s. en Soldat med en anden, som ingen Ben havde, paa Ryggen.

Saadanne to var uadskillelige og blev indkvarterede sammen i de øverste Etager for ikke at behøve at klatre for dybt ned. Det var rørende at se den Omsorg, som de »hele« Mænd viste for deres lemlæstede Kammerater.

Vi fik nogle daarlige Folk med Lungebetændelse og lignende paa Hospitalet.

Den 12. December rullede Skibet stærkt, og der var høj Sø. De fleste Tommi'er var søsyge.

Denne Dag passerede noget meget mærkeligt.

Soldaterne, der naturligvis var kommen ombord iført deres brune Fangedragter, men forøvrigt velklædte og med godt Undertøj og gode Støvler, fik Ordre til at tage Bad allesammen, hvilket ogsaa skete i Dagens Løb, men med Besvær, da der ikke var Badeværelser nok til 1,500 Mennesker. Hver Mand maatte efter Badet iføre sig nye Klæder fra inderst til yderst og nye Støvler, Kasketter, Frakker o. s. v.

Derefter blev alle 1,500 brugte Uniformer med alt Tilbehør smidt i Nordsøen. Intet maatte de beholde. Selv Seler, Kitbags, Støvler m. m., alt maatte ud at svømme.

Havet saa ud som om det flød med skibbrudne; Kasketter og Uniformer i hundredevis flød ovenpaa, saa langt vi kunde se efter Skibet.

Vort Skibs Fyrbødere og flere af Besætningen var meget forfærdede over den Flothed, at smide alle disse kostbare Sager overbord til ingen Nytte.

De vilde meget gerne have noget af det varme Undertøj og af de dejlige Støvler, og jeg maa tilstaa, at jeg forstod deres Følelser og saa lidt igennem Fingre med at ikke *alt* fra Patienterne paa Hospitalerne gik udenbords.

Motivet til saaledes at skille Soldaterne af med alt, havd de havde haft i Fangelejrene maa vel dels søges i Frygten for, at de skulde bringe en eller anden Smitte med hjem, og dels i at de skulde føle, at intet var for godt til dem nu efter alle disse sørgelige Aar. De skulde intet have hjem med, der mindede dem om Fangeaarene.

Men hvad Smittefrygten angik, da var Forholdsreglen lidt forfejlet, idet de jo havde ligget en Nat i deres Køjer i de brugte Klæder, før de fik de nye paa, og Kahytterne saaledes ikke kunde siges at være uinficerede.

At Fangerne var saa velklædte, ligesom at de ogsaa var velnærede, da de kom ombord, havde sin Aarsag i, at England havde sendt dem Mad og Klæder under hele Fangetiden og gjort alt, hvad der kunde gøres for dem.

Den 13. December. Vi har efterhaanden faaet 17 Patienter, hvoraf mindst 5 er meget daarlige af Lungebetændelse. Det har været en travl Dag, da vi har maattet bade Krøblingene. Vi fik 3 Mand til Hjælp af Mr. G. (den ene engelske Officer), som er en særdeles flink Mand og meget omsorgsfuld for Soldaterne.

Vi faar nu engelsk Forplejning og spiser det samme som Soldaterne. Kød, Kød og atter Kød til alle Maaltider. Det er en svær Kost. Det var morsomt at se efter Frokosten, hvorledes

alle Tommi'erne defilerede forbi Overhovmesteren, som skænkede dem hver et Glas Portvin og gav dem et Stykke Chokolade. Det faldt aabenbart i deres Smag.

Vejret er bedre i Dag, og i Nat vil vi naa Humberen.

Vi fik en fin Indbydelse af Soldaterne til om Aftenen at overvære en Forestilling, som skulde finde Sted i den store Spisesal paa 1ste Klasse.

Aftenen blev meget livlig. Det blev en fuldstændig Varieteforestilling med Sang, Dans, Steppen og Deklamation. Enkelte optraadte som Damer med lange gule Krøller.

Jubelen var stor over de forskellige Præstationer, og der var bragende Bifald fra de Hundreder af tætpakkede Tilskuere.

Den 14. December modtoges vi med en lignende Tudekoncert som forrige Gang paa Humberen. Det lød som Brøl fra vilde Rovdyr, der ventede paa Føden. Tommi'erne var henrykte. Kl. 1 lagde vi til ved Kajen, der var fyldt med viftende og begejstrede Mennesker, der gav en varm Velkomst.

Efter halvanden Times Forløb var alle i Land med Bagage og det hele.

Vi havde 15 Patienter paa Baarer at føre i Land, deriblandt vore 5 dødssyge Lungebetændelser. De skulde alle med et Ambulancetog til London; det lykkedes mig dog at bevæge den engelske Læge til at beholde de fire mest syge i Hull, da de sikkert ikke kunde overleve den lange Transport.

Nu var der stille ombord, og vi gik i Dok for at tage Kul.

Den 17. December. Efter at have gennemgaaet en sand Skærsild af Formaliteter tog jeg med en af Lægerne og en Sygeplejerske til York.

Paa Vejen besaa vi en dejlig Kirke i Selby, da der var et længere Ophold der.

Kathedralen i York overgik alt, hvad jeg havde tænkt mig. Den er fuldt saa stor og interessant som Nôtre Dame i Paris, som den minder noget om. Vi besaa den baade ved Dagslys og ved kunstigt Lys, og vi sad en hel Time om Eftermiddagen og hørte paa Musiken fra det dejlige Orgel.

I Kirken fandtes et gammelt Drikkehorn — det danske Horn — et Minde fra Danskertiden.

Det interesserede Præsterne meget at høre, at vi var fra Danmark, og at vi bragte deres Tommi'er hjem fra Fangelejrene.

York var iøvrigt en By af stor Interesse. Ganske middelalderlig med murede Volde omkring og smalle Gader, hvor Husenes fremspringende Etager næsten stødte sammen foroven.

Den 18. December. Influenza, som er stærkt udbredt i Hull, breder sig blandt Skibets Mand-kab. Vi har faaet mange syge paa Hospitalet i Dag.

Sejlede fra Hull i stærk Storm.

Den 20. December. Storm og stærk Søgang. Hospitalet fuldt og rundt om i Skibsfolkenes Kamre ligger mange syge. »Baby«, vor yngste Sygeplejerske, der aldrig er søsyg, er utrættelig paa Færde for at finde og hjælpe alle disse Mennesker, hvis Opholdssteder ikke er lette at finde i det vildsomme Skib.

Vi har sendt et traadløst Telegram til København, om at Skibet maa desinficeres, naar det kommer dertil, samt at der maa være Ambulancevogne til at hente de syge.

Nogle af Sygeplejerskerne er ogsaa daarlige. Selv føler jeg mig heller ikke vel, men maa holde Ørene stive og tage Nattevagten paa Hospitalerne.

Disse er meget ubekvemt anbragte. Halvdelen forude og Halvdelen agterude. En Rejse imellem. At styrte frem og tilbage en stormfuld Vinternat mellem disse to Afdelinger er ingen Spøg.

Den 22. December, kom vi til København og fik de syge i Land. Tog selv ud paa Landet til min Familie for at rekrerere mig i Juledagene. De to engelske Officerer kommer ogsaa derud for at være der Juleaften og Juledag.

Den 25. December. Disse to Mænds Glæde over at tilbringe Julen i en Familie og under fredelige Forhold var rørende. De var begge gifte, og den ene, der havde Børn hjemme i Sydafrika, hvor han var fra, var en Mand sidst i trediverne. Men de var som to store Drenge, der har faaet Ferie. De tumlede med Børnene paa Gulvet, og hele Huset genlød af deres glade Latter.

Allerede 1ste Juledagsaften maatte vi 3 dog bryde op og tage tilbage til Fr. VIII, der skulde afgaa næste Morgen paa sin:

Tredie Rejse.

Denne Gang havde vi ca. 150 Officerer, 7 Diplomatfamilier og 1,200 Soldater ombord.

Den første Nat maatte vi ligge forankrede under Skagen. Det var en forrygende Orkan og Snestorm. Sjælden har jeg set nogen værre. Bølgetoppene piskedes flade, og Skummet røg af dem for det stærke Vindpres.

Lodsen var ikke glad ved at føre Skibet om Skagen og ud i Minefelterne i dette Herrens Vejr, saa vi blev liggende lige til Middag. Men nu begyndte Situationen at blive kritisk.

Skibet drev ind mod Stranden, Ankrene kunde ikke holde det mere.

Soldaterne fik Ordre til at tage Redningsbælter paa.

Under disse Omstændigheder foretrak man at gaa ud om Skagen og se at klare Minerne, saa godt det lod sig gøre i det usigtbare Vejr.

Det lykkedes med Besvær at faa det store Skib op mod Vinden og ud i aaben Sø. Nu begyndte det at rulle frygtelig og omtrent alle ombord blev syge. Vi var sluttelig kun fire tilbage i Salonen om Aftenen, hvor vi fik os en Bridge. Kortene var ofte ved at glide af Bordet, naar Skibet hældede stærkt.

Den 27. December. Stadig Orkan og Søgang. En planlagt Koncert maatte aflyses.

En af vore Musikere, der var syg ved Afgangen fra København, døde om Natten.

Henad Aften fik vi den interessante Oplevelse at redde nogle skibbrudne Søfolk fra en lille hollandsk Skonnert, der drev om i Stormen uden Sejl og Ror. Man var blevet opmærksom paa et Lys, der af og til dukkede op i nogen Afstand og som gennemtrængte Mørket.

Kaptajnen holdt hen imod det, saa tæt man kunde komme, og man skimtede nu et Fartøj, der brændte Nødblus. Men hvorledes redde Folkene i denne Storm, hvor man ikke kunde komme tæt paa hinanden uden den største Fare?

Da det rygtedes, hvad der var paa Færde, krøb alle de søsyge op paa Promenadedækkene, og herfra blev alle disse Englændere Vidne til en smuk dansk Sømandsdaad.

Redningsbaaden gjordes klar, og det tilstrækkelige Mandskab krøb op i den. Nu svingedes Daviderne rundt, og den svævede højt oppe over det oprørte Hav.

Det gjaldt om at faa den hejset ned i en Fart og faa Baaden løs i det rette Sekund, da den ellers vilde blive knust mod Skibets Side eller kæntre.

Under aandeløs Spænding lykkedes det, og Baaden forsvandt i Mørket roet af kraftige Arme. Alle strakte Hals.

Hvor bliver den af? Kan den finde de skibbrudne og faa dem i Baaden?

Lidt efter ser vi et lille sort Skib drives af Stormen forbi Fr. VIII's Forende.

Nu dukker Baaden op, og med en heldig og flink Manøvre bliver den løftet op fra Toppen af en Bølgekam, der tumler mod Skibets Side.

Et vældigt Hurra for de kække Sømænd lød i samme Øjeblik fra alle Tilskuernes Strube, og Spændingen var udløst.

Seks forkomne og stive hollandske Søfolk blev reddede ved denne Lejlighed. De havde brændt Nødblus i 48 Timer.

Den 28. December løjede Stormen endelig af, og den planlagte Forestilling kunde holdes om Aftenen. Den vidnede om megen Øvelse og gav Anledning til stor Fornøjelse for Soldaterne.

Med saadanne Adspredelser havde de jo maattet gøre Tilværelsen udholdelig de lange Aar i Fangelejrene.

Om Aftenen kom vor sædvanlige skotske Lods ombord ud for May Island, og vi hilste ham velkommen. Det var en ualmindelig flink og fornøjelig Mand. Han var Admiralitetslods og havde de sidste fire Aar ført engelske Krigsskibe op og ned langs Kysten. Hvad dette vilde sige i bælgmørke, stormfulde Nætter med blændede Lanterner, langs en farlig Kyst og blandt drivende Miner, fik man et lille Begreb om, naar man hørte ham og saa hans snehvide Haar til det unge Ansigt. Ansvaret havde hvidnet Haaret, men ikke berøvet ham hans glimrende Humør.

Naar hans Pligter var tilende, og den næste Lods afløste ham ved Spurnhead, var Mr. Flockard vor uvurderlige Selskabskammerat paa alle Turene til Hull og en Gang helt frem og tilbage over Nordsøen.

Da vi kom til Humberen Søndag Formiddag, kunde vi ikke komme op til Hull før næste Dag, og Englænderne maatte alle blive ombord. For at fordrive Tiden blev der spillet og danset hele

Eftermiddagen og Aftenen. Officerer og Menige dansede imellem hinanden, og at der kun var faa Damer, syntes ikke at gøre noget. De dansede ligesaa glade og lystige med hinanden.

Tonen mellem Officerer og Menige var ganske ligefrem og jævn og altid præget af Takt og Velopdragenhed. Og Tonen overfor Sygeplejerskerne var paa alle Rejserne høflig og respektfuld. Skulde man gennem tætte Klynger af Soldater, behøvede man aldrig at sige noget. »Please make a gangway», sagde altid den første, der saa én, og der blev rigelig Plads, hvor tæt de saa stod.

Englænderne holdt aldrig af at tale om Krigen, eller om hvad de havde oplevet, men man mærkede, at de hadede Tyskerne af et godt Hjerte.

Endelig Mandag Morgen kom en Tender for at hente Fangerne, og vi gik i Dok.

Nytaarsaften i Hull og Nytaarsdag.

Den 31. December. I Aften skal der være fin Middag ombord, og Kaptajnen vil selv spise med os, hvad han ellers aldrig gør paa disse Ture. Men forinden vil Mr. G. og jeg i Teatret for at se en rigtig engelsk Julepantomime.

Den 1. Januar 1919. Teatret var fyldt med Forældre og Børn i alle Aldre fra 2 Aar, som jublede, snakkede og klappede over de mærkelige Ting, de saa paa Scenen. Stykket handlede om Whittington og hans Kat. Den første blev Lordmayor i London, skønt han begyndte som en fattig Dreng. Katten gjorde især Lykke.

Jeg personlig morede mig næsten mest over den 38-aarige Dreng, jeg fulgtes med, og over hans smittende Latter.

Vi naaede lige tidsnok ombord til Middagen, der var meget festlig. Alle Skibsofficererne, ogsaa dem der ellers ikke spiser med os, var til Stede i fineste Puds.

Vi fik ægte Skildpaddesuppe og andre fine Sager og dejlig Vin, og der blev holdt smukke Taler, og saa gik Dansen løs. Kaptajnen og jeg aabnede Polonaisen.

Det var en rar Aften sammen med vore egne trohjærtede Sømænd, som jeg maa bekende, at jeg altid har holdt meget af, og som jeg kender saa godt fra mine lange Sørejser. Det er en særlig vindende Slags Mennesker.

Nytaarsdags Aften kunde let have formet sig meget dramatisk for os. Og det var et Held, at den ikke gik værre, end den gjorde.

Om Aftenen sad Dr. Møller, »Baby« og jeg i Salonen — alle de andre var taget til York — da vi pludselig hørte et stærkt Bump eller Knald ovenpaa. I næste Øjeblik kom en Sømand styrtende og raabte: Kaptajnens Kahyt brænder, og 3die Styrmand er kommet til Skade.

Vi styrtede op ovenpaa og fandt Styrmanden liggende blodig og bevidstløs udenfor den brændende Kahyt, hvor to andre Styrmænd var ved at slukke Ilden. Det viste sig, at en Ekstinktør var eksploderet, da 3die Styrmand vilde slukke med den, og Bundstykket havde ramt ham i Ansigtet og revet Kinden op fra Mundvigen. Den havde strejfet Kindbenet, der havde taget af for Øjet, og var derpaa røget op og havde slaaet et Hul i Loftet.

Vi fik nu travlt med at faa ham syet sammen og anbragt paa Hospitalet som vor første Patient i det nye Aar, medens Ilden, der havde fortæret ikke saa lidt af Indmaden i Kaptajnens Kahyt, blev slukket.

Havde Styrmændene ikke været deroppe, da Ilden brød ud, kunde den gerne have fortæret hele Skibet, og et sandt Held var det, at det ikke var Aftenen før, hvor alle var nedenunder.

Den 6. Januar kom vi hjem og fik at vide, at vi kun skulde gøre en Tur til. Det blev vor:

Fjerde og sidste Rejse med Krigsfanger.

Denne formede sig igen forskelligt fra de foregaaende, idet vi foruden alle Soldaterne med 35 Officerer havde et halvt Hundrede civile Flygtninge fra Riga — baade Mænd og Kvinder — med.

Vi havde ogsaa Professorinde Mygind og Ing. A. Foss blandt os — den sidste paa en af sine mange for Danmark saa vigtige Rejser.

De stakkels Flygtninge var berøvet alt af Bolschevikerne, der netop da havde begyndt deres Virksomhed i Østersøegnene. En Virksomhed, som maaske om den den Gang var bleven taget i Opløbet, ikke var bleven saa stor eller fordærvelig.

Denne sidste Rejse frembød ellers ingen særlig mærkelige Begivenheder, hvorfor jeg skal gaa let hen over den.

Den 11. Januar kom vi til Hull, og her forlod vore to engelske Officersvenner os, som de sidste.

Det var med Vemod, vi skiltes, da vi var blevet rigtig gode Venner i de 7 Uger, vi havde været sammen.

Jeg forærede Sydafrikaneren til Minde den Syæske, som jeg havde faaet af Prof. Mygind ved Begyndelsen af Turene, efter at have dekoreret den indvendig i Laaget med Masser af pilegennemborede Hjærter i Flammer og omgivne af Roser.

Han lo, saa det rungede og morede sig kostelig ved Tanken om, hvad hans Drenge vilde sige, naar de saa den.

»Hvad har Daddy bestilt under den store Krig«?

»Se her min Dreng — det har Daddy gjort — gennemboret Hjærter og stukket dem i Brand«.

Den 19. Januar kom Fr. VIII til København, og jeg tog Afsked med alle ombord, før jeg forlod mit flydende Hjem, hvor jeg havde oplevet to herlige, minderige Maaneder.
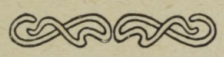
At Tiden var gaaet saa behageligt, skyldtes ikke mindst den store Venlighed og Tjenstvillighed, der udmærkede alle Skibets Folk lige fra Kaptajnen til den mindste Skibsdreng. Man følte sig fra første Øjeblik som hjemme ombord og blandt gode Venner.